

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 051.10.23 (26.059.021)
про присудження ступеня доктора філософії
Муленку Володимиру Миколайовичу

Разова спеціалізована вчена рада Національного транспортного університету
 (повне найменування закладу вищої освіти (наукової
Міністерства освіти і науки України, місто Київ прийняла рішення
 установи), підпорядкування (у родовому відмінку), місто)
 про присудження ступеня доктора філософії галузі знань «Соціальні та поведінкові науки»
 (галузь знань)
 на підставі прилюдного захисту дисертації «Розвиток сфери послуг як фактор підвищення
конкурентоспроможності національної економіки в системі глобального поділу праці»
 (назва дисертації)
 за спеціальністю 051 «Економіка»
 (код і найменування спеціальності відповідно до Переліку галузей знань і
 спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)
«01» лютого 2024 року.

Муленко Володимир Миколайович 1995 року народження,
 (прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) здобувача)
 громадянин України,
 (назва держави, громадянином якої є здобувач)
 освіта вища: закінчив у 2019 році магістратуру Національного транспортного університету
 (найменування закладу вищої освіти)
 навчався в аспірантурі Національного транспортного університету
 (найменування закладу вищої освіти)
 за спеціальністю 051 «Економіка»
 (за дипломом)
 Працює —
 (посада)
—
 (місце основної роботи,
—
 відомче підпорядкування, місто)

Дисертацію виконано у Національному транспортному університеті
 (найменування закладу вищої освіти (наукової установи),
Міністерства освіти і науки України, місто Київ
 підпорядкування, місто)
 Науковий керівник (керівники) Павлюк Василь Іванович
 (прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності),
кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки
Національного транспортного університету
 науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада)

Здобувач має 25 наукових публікацій за темою дисертації, 7 статей, з них 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав, 6 статей у наукових фахових виданнях України. Статті здобувача за останні 5 років:

1. Павлюк В.І., Муленко В.М. Динаміка та перспективи розвитку сфери міжнародної торгівлі транспортними послугами України. Науково-технічний збірник “Вісник Національного транспортного університету”: серія “Економічні науки”. 2019. Випуск 2 (44). С. 127-135. DOI: <https://doi.org/10.33744/2308-6645-2019-2-44-127-135>.

2. Муленко В.М. Україна в глобальному поділі праці: в пошуках національної стратегії. Науковий вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Серія «Економіка». 2020. Том 25, випуск 4 (83). С. 32-38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/4-83-5>.

3. Павлюк В.І., Муленко В.М. Теоретичні аспекти економічної категорії «послуга»: сучасні підходи до трактування та особливості розвитку понятійного апарату. Збірник наукових праць «Проблеми системного підходу в економіці». 2021. Вип. 1 (81). С. 7-13. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2021-1-1>.

4. Павлюк В.І., Муленко В.М. Моделі надання послуг: теоретичні аспекти та специфіка реалізації в умовах мінливого сьогодення. «Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління». 2021. Том 32 (71). №2. С. 1-7. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/71-2-1>.

5. Mulenko, V. (2021). Problems of functioning of the service sector and their impact on the position of Ukraine in the global division of labor. International scientific journal "Economics & Education". Vol. 6, issue 4. P. 46-52. DOI: <https://doi.org/10.30525/2500-946X/2021-4-7>.

6. Павлюк В.І., Муленко В.М. Україна в глобальному поділі праці: виклики та можливості. Науковий журнал "Вісник Національного транспортного університету": серія "Економічні науки". 2022. Вип. 4 (54). С. 177-185. DOI: <https://doi.org/10.33744/2308-6645-2022-4-54-177-185>.

7. Муленко В.М. Перспективи та проблеми розвитку міжнародної торгівлі транспортними послугами України. Автомобільні дороги і дорожнє будівництво. 2022. №112. С. 450-458. DOI: <https://doi.org/10.33744/0365-8171-2022-112-450-458>.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці.

Голова ради Бондар Н.М., д-р екон. наук, професор, Національний транспортний університет, професор кафедри економіки.

Зауваження:

Без зауважень.

(прізвища, ініціали, наукові ступені, місця роботи, посади, зауваження)

Рецензент Коваленко Н.В., д-р екон. наук, доцент, Національний транспортний університет професор кафедри менеджменту.

Зауваження:

1. В підрозділі 1.4 автором досліджено та узагальнено сучасні визначення категорії «конкурентоспроможність національної економіки» (стор.75). Доцільно було б здійснити більш глибоке дослідження та систематизувати існуючі в економічній науці підходи до визначення категорії «конкурентоспроможність національної економіки», приділивши більше уваги поняттю «конкурентні переваги», детально пояснити зв'язок національних конкурентних переваг з категорією «послуга».

2. В підрозділі 2.3 здійснено аналіз місця транспортних послуг в економіці України та їх значення для формування її конкурентоспроможності, однак автором недостатньо чітко обґрунтований вплив транспортних послуг саме на формування конкурентоспроможності.

3. Недостатньо повно аргументовано вибір показників для формування індикатору ефективності управління розвитком сфери транспортних послуг в підрозділі 3.4 (с.207).

(прізвища, ініціали, наукові ступені, місця роботи, посади, зауваження)

Рецензент Федорук О.В., канд. екон. наук, доцент, Національний транспортний університет доцент кафедри економіки.

Зауваження:

1. У дисертаційній роботі (підрозділ 2.4) недостатньо розкрито іноземний досвід розбудови транспортного сектору та розвитку сфери транспортних послуг, особливо країн Європейського Союзу, для розробки комплексу заходів, які будуть сприяти розвитку транспортних послуг та будуть спрямовані на перетворення даного сектору на галузь міжнародної спеціалізації України в системі глобального поділу праці.

2. На нашу думку, слід було б детальніше розглянути прояви негативного впливу факторів на сектори сфери послуг України, зокрема сектор транспортних послуг (підрозділ 3.1).

(прізвища, ініціали, наукові ступені, місця роботи, посади, зауваження)

Опонент Горник В.Г., д-р наук з держ. упр., професор, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування.

Зауваження:

1. В підрозділі 2.4 доцільно було б розширити загальні висновки та навести більш конкретні рекомендації щодо застосування іноземного досвіду розвитку сфери транспортних послуг Японії, Литви та Азербайджану в українських реаліях.

2. В підрозділі 3.2 деякі з запропонованих заходів розвитку окремих секторів сфери послуг носять декларативний характер без висунення конкретних пропозицій: наприклад, стор. 179 для забезпечення зростання сектору інформаційних та комп'ютерних послуг здобувач наголошує на необхідності урядової підтримки офішорного програмування, не надаючи пропозиції щодо конкретних заходів сприяння з боку держави.

3. Дискусійною є пропозиція з розроблення в межах організаційно-економічного механізму довгострокової стратегії розвитку сфери послуг (підрозділ 3.5), адже в умовах військових дій існує фактор невизначеності та велика множина можливих сценаріїв розвитку держави, що знижує доцільність створення стратегічного плану розвитку на тривалий період.

(прізвища, ініціали, наукові ступені, місця роботи, посади, зауваження)

Опонент Колоша В.В., канд. екон. наук, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, доцент кафедри економічної теорії, макро- і мікроекономіки.

Зауваження:

1. У підрозділі 1.3 здобувач пропонує виділити п'яту модель здійснення операцій в сфері торгівлі послугами – експорт послуги як частини товару. Однак здобувачем недостатньо обґрунтована доцільність виокремлення додаткової моделі та не визначені її характерні особливості.

2. Здобувачем розроблена методика оцінки міжнародної конкурентоспроможності сфери транспортних послуг на основі кластерного аналізу (підрозділ 3.3). Здійснювати кластерний аналіз автор пропонує на основі методу k-середніх, проте здобувачем недостатньо обґрунтовано вибір саме цього методу.

3. У підрозділі 3.4 в межах розробки індикатора оцінки ефективності управління розвитком сфери послуг, автором сформовано матрицю нормативних співвідношень між показниками для оцінки ефективності управління розвитком сфери транспортних послуг (табл. 3.7). Доцільно було б деталізувати, як автором визначались зазначені нормативні співвідношення.

(прізвища, ініціали, наукові ступені, місця роботи, посади, зауваження)

Висновок разової спеціалізованої вченої ради ДФ 051.10.23 (26.059.021) щодо розгляду дисертаційної роботи:

1. Дисертаційна робота відповідає освітньо-науковій програмі «Економіка» за спеціальністю 051 «Економіка».

2. Метою роботи є вдосконалення теоретико-методичних підходів та розробка практичних рекомендацій з розвитку сфери послуг як фактору підвищення конкурентних позицій України в системі глобального поділу праці.

3. Наукова новизна отриманих результатів полягає в:

- розробці організаційно-економічного механізму розвитку сфери послуг, який включає в себе наступні елементи: організаційний блок та економічний блок. В межах механізму обґрунтовано концепцію створення Фонду розвитку сфери послуг на засадах державно-приватного партнерства;

- вдосконаленні методичного підходу до оцінки рівня міжнародної конкурентоспроможності сфери транспортних послуг на основі кластеризації, що враховує інтегральні індекси, які формуються на основі показників трьох рівнів: галузевого, суміжних галузей та макrorівня. На відміну від існуючих, запропонована методика враховує вплив на формування конкурентоспроможності сфери транспортних послуг рівня розвитку як економіки в цілому, так і основних галузей-споживачів транспортних послуг;

- вдосконаленні концептуально-логічної моделі системи управління розвитком сфери транспортних послуг України та розробці в межах моделі чисельного індикатора оцінки ефективності управління розвитком сфери транспортних послуг, що ґрунтується на визначенні фактичного рівня досягнення встановлених нормативних співвідношень темпів росту ключових показників функціонування сфери транспортних послуг;

- вдосконаленні методичного підходу до розрахунку Глобального індексу конкурентоспроможності країни, що враховує додатковий критерій, який відображатиме рівень розвитку зовнішньоекономічної діяльності та залучення країни до глобального поділу праці. Застосування цього критерію дозволить комплексно врахувати активність зовнішньоекономічної діяльності країни і, як наслідок, визначити та аргументувати пріоритетність розвитку та державної підтримки секторів сфери послуг;

- розвитку понятійно-категоріального апарату поняття “послуга”, яку пропонується інтерпретувати як специфічну діяльність, результат якої може мати матеріальне чи нематеріальне вираження, котра здійснюється для задоволення конкретної потреби споживача в визначений часовий період та має певну вартість, яка формується залежно від використаних засобів праці, кваліфікаційних якостей виробника та рівня попиту на дану послугу. На відміну від існуючих, наведене визначення акцентує увагу на можливості результату послуги мати матеріальне чи нематеріальне вираження та підкреслює спрямованість послуги на задоволення конкретної, обмеженої в часі потреби;

- розвитку класифікації послуг в частині виокремлення додаткових класифікаційних ознак: матеріальність результатів, спосіб реалізації та рівень впливу на економіку. Використання даних класифікаційних ознак дозволить визначати пріоритетні для фінансування та розвитку сектори сфери послуг при розробці та провадженні державної політики і краще адаптувати політику до реалій міжнародної торгівлі послугами;

- подальшому розвитку визначення категорії «конкурентоспроможність національної економіки», як здатності економічної системи забезпечувати стале підвищення результативності її функціонування та високий рівень соціальної спрямованості, шляхом ефективного використання національних конкурентних переваг, зокрема інноваційних, в ході конкурентної боротьби на світових ринках. На відміну від існуючих, наведене визначення враховує соціальну спрямованість економічної системи та наголошує на ролі національних

конкурентних переваг у формуванні конкурентоспроможності»;

4. Практичне значення результатів полягає в можливості використання результатів дисертаційного дослідження при розробці та подальшій реалізації економічної стратегії повоєнного відновлення України та національних програм розвитку сфери послуг України як в цілому, так і окремих її секторів.

5. Результати роботи впроваджено у навчальний процес кафедри економіки Національного транспортного університету при вивченні наступних дисциплін: «Міжнародна економіка», «Національна економіка» та «Міжнародні економічні відносини». Також результати дисертаційної роботи були впроваджені у діяльність Асоціації міжнародних автомобільних перевізників України та науково-дослідну роботу Групи Світового банку.

6. Рада визначає високий науковий рівень дисертації, кваліфікує її як роботу, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення важливого науково-практичного завдання поглиблення теоретико-методичних засад та розроблення практичних рекомендацій з розвитку сфери послуг як фактору підвищення конкурентних позицій України в системі глобального поділу праці. В роботі вирішено наступні завдання:

- досліджено та систематизовано сучасні наукові підходи до трактування економічної сутності та особливостей категорії “послуга”, узагальнено існуючі класифікації послуг, розвинуто понятійно-категоріальний апарат;

- визначено сутність понять “сфера послуг”, “розвиток сфери послуг” та специфіку здійснення міжнародних операцій з торгівлі послугами, узагальнено визначення економічної категорії “конкурентоспроможність національної економіки” та встановлено теоретичні аспекти її залежності від сфери послуг;

- здійснено аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку сфери послуг і міжнародної торгівлі послугами України, обґрунтовано наявність переваг в торгівлі послугами України;

- проаналізовано особливості розвитку вітчизняної сфери транспортних послуг, досліджено світовий досвід розвитку сфери транспортних послуг та окремих секторів сфери послуг, визначено можливість використання іноземних практик в українських реаліях;

- встановлено та аргументовано залежність конкурентних позицій країни в сучасному глобальному поділі праці від рівня розвитку сфери послуг; - систематизовано та оцінено рівень впливу різних факторів на функціонування сфери послуг, розроблено на основі дослідження іноземного досвіду комплекс заходів забезпечення розвитку сфери послуг України;

- розроблено методiku оцінювання рівня конкурентоспроможності сфери транспортних послуг;

- сформульовано концептуально-логічну модель системи управління розвитком сфери транспортних послуг;

- розроблено організаційно-економічний механізм розвитку сфери послуг як фактору підвищення конкурентних позицій України в системі глобального поділу праці.

Матеріали дисертації використовуються у навчальному процесі Національного транспортного університету та рекомендуються до використання об'єднаннями профільних підприємств та міжнародними організаціями при розробці стратегії розвитку та провадження державної політики в галузі послуг в цілому та сфері транспортних послуг.

7. Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, і разом з публікаціями здобувача відповідають положенням згідно з Вимогами до оформлення дисертації (Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р.), та пунктам 6 – 9 і 13 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р.).

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» — членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує

Муленку Володимиру Миколайовичу

(прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) здобувача у давальному відмінку)

ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

(галузь знань)

за спеціальністю 051 «Економіки»

(код і найменування спеціальності відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Голова разової
спеціалізованої вченої ради,
д-р екон. наук, професор

(підпис)

Наталія БОНДАР
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)